

Innst. S. nr. 138

(2005-2006)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Dokument nr. 8:28 (2005-2006)

Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Petter Løvik, Svein Flåtten, Kari Lise Holmberg og Peter Skovholt Gitmark om å styrke ansattes mulighet for medeierskap i egen bedrift

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

I

Stortinget ber Regjeringen, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2007, legge frem en bred vurdering av tiltak som kan bidra til at flere ansatte blir medeiere i egen bedrift. Det bes lagt vekt på internasjonal erfaring med egne programmer som stimulerer til kjøp av aksjer i egen bedrift.

II

Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2007 fremme forslag om å øke den skattefrie rabatten ved ansattes kjøp av aksjer i egen bedrift."

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Marianne Aasen Agdestein, Rolf Terje Klungland, Torgeir Micaelsen, Reidar Sandal, lederen Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Eirin Kristin Sund, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, Ulf Leirstein, Jørund Rytman og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre,

Svein Flåtten, Peter Skovholt Gitmark og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Berge og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, og fra Venstre, Lars-Henrik Michelsen, viser til at saken har vært oversendt finansminister Kristin Halvorsen til uttalelse. Hennes svarbrev av 16. mars 2006 er vedlagt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til finansministerens brev av 16. mars 2006. Flertallet understreker at det er et mål å gjøre arbeidslivet mer demokratisk. Bedrifter som eies og styres av de ansatte vil være opp tatt av langsiktig lønnsomhet, fremfor kortsiktig avkastning. Flertallet ønsker også å styrke samvirkebedrifter.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Dokument nr. 8:28 (2005-2006) - forslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Petter Løvik, Svein Flåtten, Kari Lise Holmberg og Peter Skovholt Gitmark om å styrke ansattes mulighet for medeierskap i egen bedrift - vedlegges protokollen."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at ordninger for ansattes medeierskap i egen bedrift er i vekst over hele EU, samt at dette i lang tid har vært vanlig i land som for eksempel USA. Disse medlemmer konstaterer at erfaringer fra de land som har ordninger for medeierskap, viser at det resulterer i økt produktivitet og konkurransekraft. Disse medlemmer viser til at internasjonale undersøkelser viser at slike ordninger har mange positive konsekvenser, bl.a. gir det større motivasjon blant de ansatte, økt innovasjon og økt lønnsomhet. Dette er

også grunnen til at EU-kommisjonen ønsker mer bruk av ordninger for ansattes eierskap. Disse medlemmer påpeker at komiteen utelukkende har fått positive tilbakemeldinger fra høringsinstansene i denne saken, og at det er grunn til å tro at både arbeidsgivere og arbeidstakere vil sette pris at det innføres tiltak for å øke ansattes medeierskap i egen bedrift. Disse medlemmer vil understreke at betydningen av opplæringsprogrammer for å fremme en eierkultur for ansatte er viktig, og at dette også må tas inn i vurderingene som fremlegges Stortinget. Disse medlemmer viser for øvrig til de momenter som nevnes i saksfremlegget fra forslagsstillerne.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil vurdere spørsmålet om skattefri aksjerabatt i forbindelse med statsbudsjettet for 2007.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2007, legge frem en bred vurdering

av tiltak som kan bidra til at flere ansatte blir medeiere i egen bedrift. Det bes lagt vekt på internasjonal erfaring med egne programmer som stimulerer til kjøp av aksjer i egen bedrift.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2007 fremme forslag om å øke den skattefrie rabatten ved ansattes kjøp av aksjer i egen bedrift.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:28 (2005-2006) - forslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Petter Løvik, Svein Flåtten, Kari Lise Holmberg og Peter Skovholt Gitmark om å styrke ansattes mulighet for medeierskap i egen bedrift - vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 9. mai 2006

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen
leder

Jørund Rytman
ordfører

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, datert 16. mars 2006

Dokument nr. 8:28 (2005-2006) Forslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Peter Løvik, Svein Flåtten, Kari Lise Holmberg og Petter Skovholt Gitmark om å styrke ansattes mulighet for medeierskap i egen bedrift

Jeg viser til forslaget fra representantene Sanner, Løvik, Flåtten, Holmberg og Skovholt Gitmark om at Regjeringen, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2007, legger fram en bred vurdering av tiltak som kan bidra til at flere ansatte blir medeiere i egen bedrift. Regjeringen bes legge vekt på internasjonal erfaring med egne programmer som stimulerer til kjøp av aksjer i egen bedrift.

Forslagstillerne mener at det vil ha mange positive effekter dersom flere bedrifter i Norge stimulerer de ansatte til å bli medeiere. Representantene viser til at Eiermessig medbestemmelse over egen arbeidsplass er en måte å øke muligheten til å påvirke sin egen hverdag, og ta ytterligere del i bedriftens økonomiske liv. Forslagstillerne viser videre til at det å kjøpe og eie aksjer i egen bedrift gir økt innsikt i hvordan kapitalmarkedet fungerer og fremmer aksjeinvesteringer som spareform. Representantene framhever også at gode medeierprogrammer kan styrke norsk konkurransevne, sikre kompetent arbeidskraft, bedre gründerånden og direkte og indirekte styrke bedriftenes tilgang til kapital. Forslagstillerne viser til at erfaringene med ansattes medeierskap i Norge og internasjonalt er svært gode. Representantene mener at dagens ordning med skattefri rabatt ved kjøp av aksjer i egen bedrift ikke på tilstrekkelig måte stimulerer ansatte til å bli medeier i bedriften, ettersom den samlede rabatten maksimalt kan utgjøre 1500 kroner per inntektsår. Forslagstillerne viser til at andre europeiske land har langt høyere skattefri rabatt, og at beskatningen først skjer ved realisasjon, og da som kapitalinntekt og ikke arbeidsinntekt.

Et mål med skattereformen har vært å sikre større grad av skattemessig likebehandling av personer på samme inntektsnivå, uavhengig av hvordan inntekten er opptjent. Det var bred enighet om dette prinsippet i Stortinget da skattereformen ble behandlet. Videre ble det lagt vekt på at skattereglene bør gjenspeile faktiske økonomiske forhold.

Skaugutvalget mente det var behov for vesentlige innstramminger i dagens regelverk for naturalytelser. I tråd med dette er det foretatt en rekke innstramminger i skattleggingen av naturalytelser, med bl.a. den begrunnelse at de tidligere lempningene bidro til å uthule skattegrunnlagene og til å svekke den reelle progresjonen i skattesystemet. Forslaget som nå fremmes av representantene Sanner, Løvik, Flåtten, Holmberg og Skovholt Gitmark, bryter med disse prinsippene, og åpner igjen for å avlønne arbeidstakere med skattemessige gunstige ordninger.

Utgangspunktet i skatteloven er at alle ytelser fra arbeidsgiver som utgjør en privat fordel skal anses som skattepliktig inntekt for den ansatte. Dette gjelder uav-

hengig av om ytelsen blir gitt i form av kontant lønn eller som en naturalytelse. Når den skattepliktige fordel av naturalytelser ikke tilsvarer markedsverdien, risikerer man en uthuling av skattegrunnlaget, ved at skattefaviserte naturalytelser benyttes i stedet for kontant lønn. Erverv av aksjer vederlagsfritt eller til underkurs på grunn av arbeidsforholdet er derfor som hovedregel skattepliktig arbeidsinntekt for den ansatte. Fordelen vil normalt utgjøre differansen mellom salgsverdien av aksjen på ervervstidspunktet og det den ansatte har betalt for aksjen. Inntekten inngår i grunnlaget for alminnelig inntekt og personinntekt.

Skatteloven har imidlertid et unntak fra dette utgangspunktet, for i rimelig grad å stimulere til at ansatte kan erverve aksjer i egen bedrift, med de positive effektene det kan ha på arbeidsinnsats, arbeidsmiljø mv. Ved kjøp av aksjer i egen bedrift til underkurs settes fordelene til differansen mellom antatt salgsverdi redusert med 20 prosent, og det den ansatte har betalt for aksjene. Reduksjonen i skattepliktig fordel kan ikke overstige 1500 kroner per år. Det er en forutsetning for skattefritaket at alle ansatte får et tilbud om å kjøpe aksjer gjennom en generell ordning i foretaket.

Etter min vurdering er dette tilstrekkelig. Det ville være uheldig om avlønning med verdipapirer erstatter vanlig, kontant lønn i noe større omfang. Jeg vil også peke på at aksje- og opsjonsavlønning kan ha negative sider på den langsiktige verdiskapingen. Bedriftsledelsen (og ansatte) kan få motiver til å fokusere mindre på langsiktig, bærekraftig utvikling av bedriften, og mer på kortsiktig verdistigning av selskapets aksjer, både gjennom økonomiske disposisjoner og i regnskapsføringen. Dette kan bidra til finansiell ustabilitet og øke risikopremien i aksjemarkedet, som på sin side gjør det dyrere for selskapene å hente inn aksjekapital i markedet. Endelig nevner jeg at skattefrie rabatter ved aksjerverv fort blir et tilbud som fortrinnsvis benyttes av ansatte med god økonomi, og som derfor blir en skattelettelse med dårlige fordelingsvirkninger. Det samme kan gjelde eventuelle lempninger i gevinstbeskatningen av ansatte-eide aksjer.

En ervervet aksje til underpris representerer en økonomisk fordel for den ansatte og bør i prinsippet likestilles med kontant lønnsutbetaling. En bør derfor ikke innføre regler som medfører at aksjer og opsjoner blir benyttet til avlønning hovedsakelig fordi det gir betydelig lavere (eller utsatt) skatt i forhold til kontant lønn. De eksempler som nevnes om ganske omfattende tildelingsprogrammer i sentrale deler av næringslivet, tilsier heller ikke at det skulle behøves ytterligere skatteinsentiver for å oppnå en fornuftig utbredelse og et fornuftig nivå på slike programmer.

Som jeg har pekt på foran, kan det være både fordeler og ulemper ved at de ansatte er medeiere i egen bedrift. Dette er imidlertid fordeler og ulemper som i all hovedsak vedkommer de ansatte, bedriften og øvrige aksjonærer, og som disse bør være i stand til å vurdere og

avveie. Jeg kan på denne bakgrunnen ikke se at for eksempel en vesentlig økning av dagens beløpsgrense på 1500 kroner for skattefri underpris ved aksjetildelinger til ansatte, eller lempninger i gevinstbeskatningen, er egnede tiltak for å øke de ansatte interesse i å bli

aksjonærer i bedriften. Noe behov for en bred gjennomgang på et mer teoretisk grunnlag ser jeg heller ikke.

Ut fra dette vil jeg fraråde det foreliggende forslag.